Eduskunnan talousvaliokunnalle

Hallituksen esitys HE 250/2026 vp eduskunnalle luottolaitoslainsäädännön uudistamiseksi

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja lausuu seuraavaa:

Suomen Tilintarkastajat ry pitää myönteisenä, että hallituksen esityksen 250/2026 jatkovalmistelussa tilintarkastajalle ehdotettuja lausuntovelvoitteita ja erityisesti lausunnon kohdetta on täsmennetty. Tilintarkastajan oikeusturvan ja yhdenmukaisen soveltamiskäytännön varmistamiseksi lausunnon kohteen, arviointikriteerien ja lausunnon antajan tulee kuitenkin käydä sääntelystä yksiselitteisesti ilmi. Ehdotetuissa säännöksissä jää edelleen osin epäselväksi, kenen tilintarkastajan tulee antaa niissä tarkoitettu lausunto. Lisäksi arviointikriteerinä käytetty ilmaisu ”riittävät ja ajantasaiset tiedot taloudellisesta asemasta” on liian lavea ja edellyttää täsmentämistä.

Kiinnitämme tämän vuoksi huomiota seuraaviin seikkoihin hallituksen esityksessä:

Riittävät ja ajantasaiset tiedot taloudellisesta asemasta

Ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy useissa säännöksissä tilintarkastajan velvollisuus lausua siitä, perustuvatko säännöksissä tarkoitetut selvitykset tai arviot riittäviin ja ajantasaisiin tietoihin taloudellisesta asemasta. Seuraava huomiomme koskee kaikkia näitä lausuntovelvoitteita.

Tilintarkastajan lakisääteisen lausuntotehtävän kohde ja siinä sovellettavat arviointikriteerit tulee määritellä lainsäädännössä täsmällisesti ja yksiselitteisesti. Tehtävä tulee rajata sellaisiin seikkoihin, joista tilintarkastaja voi asianmukaista varmennusevidenssiä hankkimalla antaa selkeästi määritellyn

Suomen Tilintarkastajat ry
Y-tunnus 0221727–0
Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki
www.tilintarkastajat.fi
toimisto@tilintarkastajat.fi
+358 9 7552 2010

lausunnon. Tämä on välttämätöntä tehtävän käytännön toteuttamisen sekä tilintarkastajan vastuun, oikeusturvan ja yhdenmukaisen soveltamiskäytännön kannalta.

Ilmaisu ”riittävät ja ajantasaiset tiedot taloudellisesta asemasta” ei sellaisenaan muodosta riittävän yksiselitteistä arviointikriteeriä. Erityisesti käsite ”riittävä” edellyttää vertailuperustetta. Ennen kuin tilintarkastaja voi lausua tietojen riittävyydestä, hänen olisi ratkaistava, mitä tietoja kyseisen selvityksen tai arvion tekeminen edellyttää. Tehtävä ei tällöin rajoittuisi käytettyjen tietojen tarkastamiseen, vaan sisältäisi myös arvion siitä, millainen tietopohja johdon päätöksen tai arvion tekemiseksi on riittävä.

Tilintarkastaja voi hankkia varmennusevidenssiä esimerkiksi siitä, onko tietty taloudellinen tieto asianmukaisesti laadittu, ajantasainen ja yhdenmukainen kirjanpitoaineiston tai muun todennettavissa olevan aineiston kanssa. Eri asia on lausua siitä, perustuuko johdon selvitys tai arvio päätöksenteon tarkoitukseen nähden riittäviin tietoihin. Jälkimmäinen edellyttäisi kannanottoa myös siihen, mitä tietoja johdon olisi pitänyt käyttää.

Ongelmaa korostaa se, että ”taloudellisen aseman” käsite voi tässä yhteydessä sisältää myös tulevaisuuteen suuntautuvia tekijöitä. Tilintarkastajan tehtävä voisi tällöin ulottua esimerkiksi rahoituksen saatavuuden, varainhankinnan, teknologiapalvelujen jatkuvuuden ja kustannustason tai muiden johdon liiketoiminnalliseen ja operatiiviseen päätöksentekoon kuuluvien seikkojen arviointiin. Lausunnon kohde ja arviointikriteerit jäisivät siten riippuvaisiksi siitä, mitä kulloinkin katsotaan riittäviksi taloudellista asemaa koskeviksi tiedoiksi.

Ehdotuksemme lausuntotehtävän täsmentämiseksi

Ehdotamme, että ilmaisu ”riittävät ja ajantasaiset tiedot taloudellisesta asemasta” korvataan kaikissa nyt ehdotetuissa tilintarkastajan lausuntovelvoitteissa yhdenmukaisella sääntelymallilla. Tilintarkastajan tehtävä

rajattaisiin sen arvioimiseen, onko selvitys tai arvio laadittu niiden taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella, joita laissa nimenomaisesti edellytetään.

Tilintarkastajan lausunnon kohde määriteltäisiin seuraavan periaatteen mukaisesti:

> ”Tilintarkastajan lausunto siitä, että säännöksessä tarkoitettu selvitys tai arvio on laadittu tässä laissa edellytettyjen taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella.”

Lausunnon kohde tulisi määritellä tämän periaatteen mukaisesti luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 a luvun 1 §:ssä sekä luottolaitosten yhteenliittymistä annetun lain 4 luvun 3 §:ssä ja 11 luvun 1 ja 2 §:ssä.

Muutos edellyttää, että laissa määritellään ne keskeiset taloudelliset tiedot, joihin selvityksen tai arvion tulee perustua. Näin vastuu tarvittavan tietopohjan määrittelemisestä olisi lainsäätäjällä eikä tilintarkastajalla. Ehdotamme kuhunkin selvitystä tai arviota koskevaan säännökseen seuraavaa perusrakennetta vastaavaa, kyseisen säännöksen tarkoitukseen mukautettua säännöstä:

> ” Edellä tarkoitettu selvitys tai arvio on laadittava ajantasaisten ja todennettavissa olevien taloudellisten tietojen perusteella. Tietojen tulee sisältää ainakin arvioinnin kohteena olevan luottolaitoksen, keskusyhteisön tai yhteenliittymän tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja liitetiedot, kyseisen selvityksen tai arvion kannalta merkitykselliset tiedot sekä muut tässä laissa asianomaisen arvion tekemiseksi nimenomaisesti edellytetyt taloudelliset tiedot.”

Tilintarkastajan lausunto ei sisältäisi kannanottoa siihen, ovatko laissa edellytetyt tiedot sisällöllisesti riittäviä johdon päätöksenteon kannalta, ovatko johdon näiden tietojen perusteella tekemät johtopäätökset perusteltuja tai

toteutuvatko johdon tulevaisuutta koskevat arviot. Nämä kuuluvat johdon vastuulle.

Pidämme tärkeänä, että tilintarkastajan lausuntotehtävän olennainen sisältö ja perusrajat ilmenevät itse lakitekstistä. Lisäksi perusteluissa on syytä selventää, ettei tilintarkastajan tehtävänä ole arvioida johdon liiketoiminnallisten tai operatiivisten ratkaisujen tarkoituksenmukaisuutta tai toteuttamiskelpoisuutta.

Lausunnonantajana toimivan tilintarkastajan yksilöiminen

Yhteenliittymän vapaaehtoista purkamista koskevassa luottolaitosten yhteenliittymistä annetun lain 4 luvun 3 §:ssä ja jäsenluottolaitoksen eroamista koskevassa 11 luvun 1 §:ssä jää epäselväksi, kenen tilintarkastajan tulee antaa säännöksessä tarkoitettu lausunto. Keskusyhteisöllä ja jäsenluottolaitoksilla voi olla eri tilintarkastajat, eikä lakisääteisen lausuntotehtävän antajaa ja siihen liittyvää vastuuta tule jättää tulkinnanvaraisiksi. Keskusyhteisön tilintarkastajan tiedonsaantioikeus jäsenluottolaitoksesta ei myöskään sellaisenaan kata kaikkia lausunnon antamiseksi tarvittavia tietoja.

Pidämme perusteltuna, että keskusyhteisön tilintarkastaja lausuu keskusyhteisöä ja yhteenliittymää koskevista tiedoista ja jäsenluottolaitoksen tilintarkastaja kyseistä jäsenluottolaitosta koskevista tiedoista. Näin kukin tilintarkastaja lausuisi omasta tarkastuskohteestaan ja aineistosta, johon hänellä on tehtävänsä perusteella pääsy ja josta hän voi hankkia riittävän varmennusevidenssin. Vastuunjako, lausunnon antaja ja kunkin lausunnon kohde tulee määritellä yksiselitteisesti suoraan lakitekstissä.

Ehdotus 4 luvun 3 §:n muuttamiseksi

ST ehdottaa, että 4 luvun 3 §:n 4 momentin 3 kohdassa nimetään erikseen keskusyhteisön tilintarkastaja ja jäsenluottolaitoksen tilintarkastaja, sekä rajataan kummankin lausunto omaa tarkastuskohdetta koskeviin tietoihin.

Kyseinen kohta kuuluisi muutettuna seuraavasti:

> 3) keskusyhteisön tilintarkastajan lausunto siitä, että 2 kohdassa tarkoitettu selvitys on laadittu keskusyhteisön osalta tässä laissa edellytettyjen keskusyhteisön taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella, sekä kunkin jäsenluottolaitoksen tilintarkastajan lausunto siitä, että 2 kohdassa tarkoitettu selvitys on laadittu jäsenluottolaitoksen osalta tässä laissa edellytettyjen jäsenluottolaitoksen taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella.

Ehdotus 11 luvun 1 §:n muuttamiseksi

Jäsenluottolaitoksen eroamista koskevassa menettelyssä myös lausuntojen pyytämis- ja toimittamisvastuut tulee määritellä yksiselitteisesti. Jäsenluottolaitoksen tulee pyytää omaa tarkastuskohdettaan koskeva lausunto omalta tilintarkastajaltaan. Keskusyhteisön tulee puolestaan pyytää yhteenliittymää koskeva lausunto omalta tilintarkastajaltaan ja toimittaa lausunto jäsenluottolaitokselle keskusyhteisön oman lausunnon liitteenä. Näin jäsenluottolaitoksella on ennen eroamispäätöstä käytettävissään sekä viranomaisten ja keskusyhteisön lausunnot että molemmat tilintarkastajan lausunnot, ilman että jäsenluottolaitos pyytää toimeksiantoa keskusyhteisön tilintarkastajalta.

ST ehdottaa, että 11 luvun 1 §:n 3 momentti muutetaan seuraavasti:

> "Jäsenluottolaitoksen on ennen eroamispäätöksen tekemistä pyydettävä keskusyhteisön ja Finanssivalvonnan lausunnot tässä pykälässä eroamiselle säädettyjen edellytysten täyttymisestä. Jäsenluottolaitoksen on lisäksi pyydettävä jäsenluottolaitoksen tilintarkastajan lausunto siitä, että 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen jäsenluottolaitosta koskevien edellytysten täyttymistä on arvioitu tässä laissa edellytettyjen jäsenluottolaitoksen taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Keskusyhteisön

> on pyydettävä keskusyhteisön tilintarkastajan lausunto siitä, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen yhteenliittymää koskevien edellytysten täyttymistä on arvioitu tässä laissa edellytettyjen yhteenliittymän taloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Keskusyhteisön on toimitettava keskusyhteisön tilintarkastajan lausunto jäsenluottolaitokselle keskusyhteisön lausunnon liitteenä. Kaikkien tässä momentissa tarkoitettujen lausuntojen tulee olla jäsenluottolaitoksen käytettävissä ennen eroamispäätöksen tekemistä."

Ehdotettu sääntely tekee selväksi, kuka pyytää kummankin tilintarkastajan lausunnon, mistä tiedoista kumpikin tilintarkastaja lausuu ja miten keskusyhteisön tilintarkastajan lausunto toimitetaan jäsenluottolaitokselle. Samalla varmistetaan, että kaikki eroamispäätöksen kannalta edellytetyt lausunnot ovat jäsenluottolaitoksen käytettävissä ennen päätöksentekoa.

Markku Katajisto	Sanna Alakare
Hallituksen puheenjohtaja	Toiminnanjohtaja

Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksyttyjä HT-, KHT-, JHT-tilintarkastajia tai kestävyysraportointitarkastajia (KRT) sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvylle ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % tilintarkastuslaissa määritellyistä tilintarkastajista.